

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. VI. Diluuntur objectiones quæ contra tertiam assertionem fieri solent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ministerium sensuum indigeat, tamen potius iuvatur ad acquisitionem specierum, quam à veritatis contemplatione impediatur; & sic quamvis sit aliquis actus virtutis, qui ob sui intrinsicam difficultatem vires superet voluntatis infirmæ, ut actus efficax dilectionis Dei, qui movet per modum intentionis ad totius legis impletionem: nulla tamen est veritas naturalis, quæ tot impedimenta habeat, ut cum solo concursu generali vinci non possit.

49 Objicies secundo: Veritates Theologicæ habentur per naturalem discursum, & tamen nequit intellectus humanus illis absque speciali gratia assensum præbere, propter dependentiam quam habent ad articulos fidei ut à principiis: Ergo non omne quod naturali lumine potest attingi, valet intellectus humanus absque speciali gratia cognoscere.

50 Respondeo quod in assensu Theologico sunt duo, scilicet bonitas consequentia, & veritas ex principiis fidei illata. Quantum ad bonitatem consequentiam, patet eam non indigere speciali gratia ut intelligatur, cum illa sit ejusdem rationis in Theologia ac in aliis sciètiis, nec principiis fidei, sed arti Dialecticæ innitatur. Quantum ad veritatem illatam, vel est certa & demonstrata, vel solum probabiliter de ducta si solum probabiliter inferatur, non indiget intellectu ad illius assensum speciali gratia illustratione, quia non habet tibi fides specialem influxum certitudinis, cum opinativo assensui possit subesse falsum: si autem colligatur demonstrativè ex principiis cognitis per fidem, indiget quidè speciali gratiâ præsuppositivè, scilicet gratiâ fidei, quæ intellectus assensui principis, non autem speciali gratia distincta, quia assensus Theologicus non est formaliter & essentialitè supernaturalis, sed radicaliter tantum & initialitè ut docuimus r. p. in disputatione præcedenti ad universam Theologiam.

51 Objicies tertio: Multoties dæmon homines gravi pulsat tentatione, ut eos à veritatum naturalium studio & contemplatione divertat: Ergo tunc saltem speciali gratia indigent, ut dæmonis astutia neglecta, veritatis cognitioni incumbant.

52 Respondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequentem: indigent speciali gratia roborante voluntatem, ut dæmonis insidias superent, & intellectum à studio veritatis non distrahat, concedo Consequentiam: roborante intellectum, ut veritatis studio applicatus, illius cognitionem obineat, nego Consequentiam. Nostra ergo conclusio non procedit de difficultatibus quas voluntas pati potest erga studium veritatis, sicut erga alia opera virtutis, sed de cognitione veritatis secundum se, & de difficultatibus eam concomitantibus; dicimulque, nullam esse tantam, quam intellectus hominis lapsi, saltem ubi invenitur cum perfectione sibi debita, ex propriis viribus superare non valeat.

S. VI.

Diluvitur obiectio quæ contra tertiam assertionem fieri solet.

53 Contra tertiam conclusionem in primis obijci potest ex Cajetano: Vulner ignorantie ex peccato originali proveniens, non afficit intellectum speculativum, sed duntaxat practicum: Ergo homo in statu naturæ lapsæ potest absque auxilio gratiæ, omnes veritates speculativas collectivè tam præ cognoscere. Consequentia patet ex suprà dictis: Antecedens probatur ex D. Thoma supra qu. 8. art. 3. ubi assignando potentias, quæ

Tom. I.

A per peccatum vulneratæ remanserunt, asserit: nam ex illis esse rationem in qua est prudentia, id est (ut interpretatur Cajetanus) rationem prout subest prudentiæ. Sed ratio prout subest prudentiæ est practica, & non speculativa: Ergo ex D. Thoma solus intellectus practicus per peccatum originale vulneratus est.

54 Respondeo negando Antecedens: ad ejus probationem dico, glossam illam Cajetani non esse bonam, nec textui consonam: nam S. Doctor ibidem ait vulneratam fuisse voluntatem in qua est iustitia, & tamen ex hoc inferre non licet, voluntatem solum excepisse vulnus malitiæ, prout iustitiæ subest: nam verba illa non faciunt sensum reduplicativum, sed speculativum. Cum ergo dicit vulneratam esse rationem in qua est prudentia, solum vult, rationem practicam, in qua residet prudentia, præcipue vulneratam fuisse, ut expressè tradit ad finem corporis ejusdem articuli, verbis illis suprà relatis: Per peccatum ratio habetur, præcipue in agendo.

55 Objicies secundo: Si homo ex propriis viribus, cum generali concursu, non posset totam collectionem veritatum naturalium attingere, natura humana esset imperfectior aliis, cum illæ ex se habeant vim sufficientem ad omnem operationem sibi connaturalem, non solum divisivè, sed etiam collectivè: At hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

56 Respondeo negando sequentiam: quia per hoc solum quod natura humana possit in aliquo actus sibi proportionatos, perfectior est aliis, quæ ex se valent totam suorum actuum collectionem attingere: unus enim actus intellectualis naturæ perfectior est tota collectione actuum aliis naturis convenientium.

57 Dices, ex hac responsione & doctrina sequi, quod natura humana esset perfectior aliis naturis, quamvis ex viribus propriis nulla actum sibi connaturalem posset elicere: Sed hoc non est dicendum; aliis non valeret ratio quæ D. Thomas in 2. dist. 28. qu. 1. art. 3. probat naturaliter intellectum agentem facere speciem intelligibilem in actu, quia si non esset sufficiens ad hoc, natura humana aliis imperfectior esset, cum aliæ in operationibus naturalibus sibi sufficiant: Ergo &c. Sequela propatur: nam licet natura humana ex propriis viribus nullum actum sibi connaturalem posset elicere, per gratiam posset ad actus sibi proprios, aliis perfectiores elevari.

58 Respondeo negando sequentem: quia si natura humana nullum actum elicere posset ex propriis, nulla activitate intra limites naturæ gauderet, & sic in isto ordine, sub conceptu naturæ, imperfectior esset cæteris: perfectio enim alicujus naturæ, intra ordinem naturalem, non debet metiri per id quod potest per gratiam, sed per id quod potest ex propriis.

59 Objicies tertio: Qualibet creatura potest cum solo concursu generali exire in actum suæ formæ sive virtuti naturali proportionatum, ut docet D. Thomas hic art. 1. Sed cognoscere collectivè omnes veritates naturales, tam speculativas quam practicas, est actus proportionatus lumini naturali intellectus nostri, etiam in natura lapsa considerati; cum ille habeat pro objecto proportionato, etiam in illo statu, ens sensibile, seu cognoscibile per species à sensibus ministratas, sub quo omnes veritates naturales, tam speculativas, quam practicas, continentur, cum per veritates naturales eas tantum intelligamus, quæ ex sensibili-

E 2

sensibilibus cognosci possunt, ut supra §. i. notabili i. observavimus: Ergo &c.

Respondeo primo, distinguendo Majorem: Quilibet creatura potest cum solo concursu generali exire in actum suae virtuti naturali proportionatum, si non impediatur ab extrinseco à tali actu, concedo Majorem: si impediatur, nego Majorem: in statu autem naturae lapsum plura sunt impedimenta extrinseca supra adducta, quibus potentia cognoscitiva ligetur, ne exeat in actum suae virtuti proportionatum.

Respondeo secundo (& haec solutio continetur cum precedenti) distinguendo Majorem: in actum suae virtuti proportionatum, proportionem tam physicam quam moralem, concedo Majorem: proportionem tantum physicam, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: cognoscere collectivè omnes veritates, est actus proportionatus luminis naturali intellectus nostrum etiam in statu naturae lapsum, proportionem physicam, concedo Minorem: proportionem moralem, nego Minorem: cum enim proportio dicat exclusionem omnium impedimentorum, non convenit homini in statu naturae lapsum, in quo potentia ejus intellectiva pluribus impedimentis quasi ligatur, ne possit totum suum objectum collectivè sumptum attingere.

Objicies quarto: Appetitus innatus quo homo naturaliter scire desiderat, non est ad unam vel alteram veritatem, sed ad omnes simul: Atque appetitus naturalis innatus non potest ad impossibile per vires naturae terminari, alias esset vanus & frustraneus: Ergo impossibile non est, quod homo per vires naturae omnes simul veritates naturales cognoscat.

Respondeo negando Majorem: intellectus enim non habet appetitum innatum cognoscendi simul, sed seorsim & successivè, veritates naturales: sicut materia prima non appetit simul omnes formas, sed successivè & divisim, ita quod appetitus ejus nunquam sit in satiatio esse, sed continuò in satiari.

Addo quod, ut appetitus innatus, quo homo omne verum ordinis naturalis cognoscere desiderat, non sit frustra, sufficit quod de se, sive ab intrinseco, habeat vim sufficientem ad omnes veritates naturales collectivè cognoscendas, quamvis per accidens talis virtus ab extrinseco sit ligata, & impediatur ne totam illam veritatum naturalium collectionem attingat, ex defectu aliorum quae cum intellectu ad eam attingendam debent suo modo concurrere.

Objicies quinto: Veritates naturales sunt sub certo numero, non enim sunt infinitae: ponamus ergo quod sint decem, & quod intellectus cognoverit novem, statim poterit cognoscere decimam, quia potest cognoscere quamlibet seorsim & divisivè: Ergo si potest cognoscere omnes divisivè, potest & collectivè: praesertim cum à singulis enumeratis ad omnia simul ascendendo valeat consequentia, verbi gratia hic homo est albus, ille homo est albus, & sic discurrendo per singulos; ergo omnis homo est albus, vel omnes homines collectivè sunt albi; alias inductio non esset bonus argumentandi modus.

Respondeo primo, negando quod intellectus possit omnes veritates naturales, usque ad decimam exclusivè cognoscere: nam cum dicitur cum non posse cognoscere omnes collectivè, sed in aliquibus debere deficere, non est sensus quod sit aliqua determinatè, in qua debeat deficere,

A sed quilibet indeterminatè est talis, & sic nunquam verificari potest, quod deveniatur ad aliquam determinatè in qua necessario debeat deficere: sicut cum dicitur oculum esse necessarium ad videndum, non est sensus, quod dexter vel sinister determinatè sit necessarius, sed unus oculum, quicumque ille sit.

Respondeo secundo: quod si ita deveniretur ad ultimam veritatem exclusivè totius collectionis, in illa deficeret intellectus, quia licet respectu illius absolutè & seorsim sumpta habeat potentiam omnino completam, & expeditam, sed tamen si sumatur ut aliis conjuncta, & ut terminans praedictam collectionem: quia cum ad ipsam deveniretur, debilitata essent organa sensuum, fatigatum esset corpus, perturbata foret sanitas, & imminens vita exitus, & sic deberet intellectus in ea deficere: sicut infirmus deambulando ita fatigatur, ut post quinquaginta passus v. g. alium non possit conficere.

Nec valet, si dicas, intellectum fieri potentior, rem ad cognoscendum, quo plura cognoscit, cum non sit potentia organica, nec prout defatigabilis. Non valet, inquam, quia licet in seipso fiat potentior, in se tamen adjunctis & subservientibus, puta sensibus corporeis, debilitatur & fatigatur.

C Ad illud verò quod subjungitur de modo arguendi, à singulis enumeratis ad omnia simul ascendendo, dicendum est, inductionem esse optimam argumentandi modum, quando consequens eodem modo sumitur ac antecedens; secus verò si sumatur alio modo: verbi gratia si diceret, hic equus separatus ab alio, non potest trahere currum, nec ille: ergo nec omnes equi simul & collectivè sumpti: non valeret discursus, quia procederet à sensu divisivo ad compositum, seu à divisivo ad collectivum. Ita similiter, quamvis haec argumentatio sit bona: potest intellectus hanc, & illam, & istam veritatem, enumerando omnes divisivè, cognoscere: ergo & omnes similiter divisivè; ista tamen non valet intellectus potest hanc, & illam, & istam veritatem cognoscere divisivè: ergo & omnes copulativè, quia idem committitur defectus, & arguitur à divisivo ad compositum, seu à sensu divisivo ad collectivum. Qui modus arguendi non valet, ut experientia ipsa constat. Nulla quippe sagitta erat in fasciculo seu pharetra Scylluri, quam facile non possent ejus filii frangere, omnes tamen simul junctas & colligatas, nunquam, urgente Patre, poterunt frangere. Et multi docent, nullum esse praecipuum Decalogi distributivè sumptum, quod non possit homo viribus naturae servare, cum tamen omnia collectivè absque gratia servare non possit. Item infra dicemus, nullum esse peccatum veniale quod non possit homo per auxilium gratiae generale vitare; omnia tamen simul & collectivè sumpta, absque auxilio gratiae specialiter vitare non posse.

§. VII.

Corollaria notata digna,

EX dictis inferes primo, hominem in pura natura conditum, non habiturum potentiam expeditam moraliter ad attingendam totam veritatum naturalium collectionem: quia eadem essent impedimenta respectu hominis puram naturam obtinentis, ac hominis lapsi scilicet vitae brevitas, ad res humanas vitae necessarias distractio, aggravatio animi à corpore &c. Ergo & eadem impotentia moralis à attingendam totius veri naturalis collectionem.

Inferes